

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

9. De Religiosorum Peculio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

eo, qui erat ingressus in Monasterium, & liberos habebat. Altera opinio affirmat idem iuris conuenire Patri, quod & filio: quæ placuit Barth. Cyno, & Iasoni, in *Aurb. si qua mulier*. Innoc. Ioan. Andr. & Abb. in *c. In presentia. de probationib.* & mihi pariter placet. Nam iure gentium, patri legitima debetur ex bonis filij, sicut ex bonis patris iure naturali, filio debetur quoque legitima portio. Ius autem gentium idem est, quod naturale.

Nono quæritur, An filius Religionem ingressus, ius habeat ante professionem statuendi, quod voluerit de suis bonis aduentitijs, viuentis patre in ipsis vsum fructum habente? Dux sunt opinionones: Vna negat, quia nihil potest statuere, quod iuri patris deroget. Altera affirmat, quæ sequitur Abbas in *c. In presentia. de probat.* Syluest. *religio. 6. q. 1. vers. 5.* Id probat, quia filius statim ab ingressu gaudet priuilegio *Auben. Presbyr. c. De Episcopis, & Clericis*. Vbi quod in laico est peculium aduentitium, in Clericis est quasi castrense: sed filius familias potest, nutu suo, absque consensu patris, de bonis castrensis, & quasi castrensis statuere, ergo & filius Religionem ingressus poterit de bonis aduentitijs. Inter omnes conuenit nihil iuris patrem habere in aduentitijs filij bonis, post ingressum in Religionem acquisitis: & proinde posse filiū de his ante professionem statuere, quæ placuerit, quoniā eiusmodi bona aduentitia sunt quasi castrensis.

Tota igitur quæstio est de aduentitijs bonis ante ingressum in Monasterium comparatis, de quibus etiam constat posse filium suo arbitratu statuere, quod attinet ad dominium, & proprietatem illorum. Sed adhuc dubiæ quæstionis est, an etiam possit statuere, quod liberit, de usufructu illorum? Prima opinio negat, secunda affirmat. Mihi tamen magis prima probatur opinio; non enim pater est suo iure priuandus.

Decimo quæritur, An libri, quos filius familias accepit à patre ob studium literarum, ad Monasterium pertineant, si filius Religionem profiteatur. Quidam volunt pertinere, quia sunt peculium quasi castrense: nam libri in his, qui literis student, sunt veluti arma militis: sed hæc sunt peculium quasi castrense, ergo & libri iuuenum literis operam dantium. Alij verò distinguunt: Aut libri sunt dati à patre filio doctore, vel magistro, & hi pertinent ad Monasterium, cum sint veluti arma doctoris, vel magistri; & proinde quasi castrense peculium: Aut sunt dati alijs, qui in studio literario curam, & operam collocant. Et hi non transeunt ad Monasterium, sed patri debentur. Sic Bartolus in *l. Filie. ff. Familia herisc.* quod Syluest. *religio. 6. q. 1. verius esse dicit: Sed vtu est receptum, vt si filij sint extra domum paternam ad academias missi, studij literarum gratia, eorum libri ad Monasterium transferantur; eorum autem, qui apud patrem in literas cura, & studio incumbunt, libros pater retinet, nec Monasterio tradit.*

Vndecimo quæritur, Quo iure Monasterium succedat in bonis Monachi Religionem professi an iure hæreditario, tanquam hæres proprius, an tanquam hæres extraneus institutus? Hæc quæstio solum est de his bonis, quæ Monachus habet tempore Professionis: nam postea explicabimus, quo iure succedat Monasterium in bonis, quæ illi obueniunt post Professionem emissam, Innocen-

tius in *cap. In presentia. de probationibus* responderet, Monasterium succedere iure hæreditario, seu quod idem est, iure successione; & proinde possessionem bonorum acquirere, quamprimum quis factus est Monachus absque vlla apprehensione. Et in hoc Monasterium, ab hærede extraneo instituto distingui, quod hæres non fit Dominus quousque adeat hæreditatem: & postquam adierit, non intelligitur hæreditaria bona possidere, donec eorum corporalem possessionem fuerit adeptus, *l. Cum hæredes. ff. De acquiren. possess.* Monasteriū, verò cum primum quis Monachus est factus, omnium bonorum eius non solum dominium, sed etiam possessionem acquirit, quia Monachus nihil potest amplius possidere. Et quia persona eius in Abbatis potestatem transit, sicut bona eius, qui per arrogationem transfertur in potestatem arrogantis, ad ipsum arrogantem deriuantur, *l. Si adoptauero. ff. De Præcaro*. Hoc idem sentiunt Hostiensis, Antonius Butrius, Ioann. Andreas, Abbas, Petrus Ancharanus, Baldus in *cap. In presentia. de probation.*

Caput IX.

De Religiosorum Peculio.

PRIMO quæritur, An Religiosus possit peculium habere? Nam Peculium omnino videtur cum votiua paupertate pugnare, eo quod Peculium sit proprium alicuius patrimonium. In *l. Depositi. ff. de Peculio* dicitur: *Peculium dictum est, quasi pusilla pecunia, vel pusillum patrimonium*. Olim enim, vt habetur in *cap. Totum. 1. quæst. 2. Totum*, quod quis in suo patrimonio habebat, pecuniæ nomine vocabatur. Ergo peculium dictum est quasi pusilla pecunia, hoc est, pusillum alicuius patrimonium: Peculium namque solum dicitur Pusillum ferui, vel filij familias patrimonium, quod habet separatim à magno Domini, aut patris familias patrimonio. Et secundum Glossam in *Kubrica. ff. De Pecul. octo modis Peculium dici contingit, quos non necesse est in presentia referre*. Et quia Patrimonium veteres in pecoribus habebant, dictum est Peculium, quasi paruum pecus.

Monachus autem patrimonium, siue bonorum proprietatem non habet. Nam *cap. Non dicitur. 12. q. 1. proprium habere, Monachis est interdictum; & cap. Monachi, De statu Monacho.* ex Concilio Lateranensi sancitum est, ne Monachi permittantur peculium habere. Item, in *cap. Cum ad Monasterium, De statu Monachorum*. Abdicatio proprietatis adeo annexa dicitur Monachali Regulæ, vt contra eam, nec summus Pontifex, valeat licentiam indulgere. In Concilio quoque Tridentino *sess. 25. cap. 2. de Regularibus* statuitur in hunc modum: *Nemini Regularium tam virorum, quam feminarum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cuiuscunque qualitatis fuerint, etiam quous modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam necessaria conuenire, possidere, vel tenere, sed statim ea Superiori tradantur, & conueniri inopertentur*. Et deinde subiicitur: *Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari cedere, etiam ad vsum fructum, vel vsum, vel administrationem, aut commendam*. Hactenus Concilium.

Annotandum est, Peculium esse triplex. Primum, nomine Peculij censeantur ea bona, quorum quis dominium, siue proprietatem habet. Deinde,

ea bona,

ea bona, quorum quis habet vsum fructum, vel vsum, vel administrationem absque vlla alterius voluntate; ita vt arbitrato suo possit eorum fructibus vti, & de eis nutu suo quod voluerit statueret. Postremo, Peculij nomine intelliguntur ea bona, quorum quis habet vsum, vel administrationem, quæ ad nutum alterius reuocari possunt. Porro Peculium, aut in rebus stabilibus, aut immobilibus, aut in mobilibus consistit.

Hoc posito, omnibus compertum est, cum solemnem Paupertatis voto pugnare, si Monachus primi generis peculium habeat, cum per professionem se omni rerum dominio, & proprietate abdicauerit. Certi item iuris est, non posse Religiosum secundi generis peculium habere: nam etiam voto Paupertatis solemnem repugnat vsum fructus, vel vsum, vel administratio, à qua Abbas nutu & arbitrato suo Monachum amouere non possit. Religiosus enim nihil proprium habere potest: sed vsum, vel vsum fructus, vel administratio, quæ quis pro libito habet nullius alterius potestati, & voluntati subiectam, est aliquid proprium. Deinde, Monachus nihil iure potest, aut velle, aut nolle, absque Abbatis nutu, & arbitrio, ergo nec aliquid proprium habere. Et de his peculij intelliguntur Canones supra citati. Quare Concilium Tridentinum, hæc verba subiecit: *Administratio autem bonorum Monasteriorum, siue Conuentuum, ad solos officiales eorundem, ad nutum Superiorum amouibiles, pertineat. Et statim addit: Mobilium verò vsum ita Superiores permittant, vt eorum suppellex statui paupertatis, quam professi sunt, conueniat, nihilque superfluum in ea sit.* Hæc ibi. Peculium verò tertij generis, solemnem voto Paupertatis minime aduerfatur: nec enim Monachus proprium quid habere censetur, cum id habet, vel administrat, vel eo vitur sui Abbatis nutu, & concessu expresso, vel tacito, & quod eiusdem voluntate reuocari queat: tale enim peculium conceditur iure communi in cap. *Monachi, ad finem, & cap. Cum ad Monasterium, §. Tales, de statu Monachorum.*

Secundo queritur, An liceat Monialibus scemini nutu, & concessu Superiorum retinere, & possidere redditus, siue census certos ad vitam, sibi à parentibus, vel propinquis, vel amicis assignatos ad suæ vitæ vsum necessarios? Innocentius, Hostiensis in ca. cum ad Monasterium, de statu Monachorum. Sylu. Religio. 6. q. 7. & Religio. 8. q. 5. Ioan. Andr. & Abb. in c. cum ad Monasterium citato, & Nauarr. Commen. 2. de Regularib. n. 14. id iure fieri posse, opinantur, dummodo census nutu Superiorum reuocari, auferri, & denegari queant. Id colligunt primum ex cap. *De Viduis, 27. q. 2. & c. In sinuante, qui Clerici, vel vouen.* Deinde, quia id cum votiua paupertate non pugnat, cum nec proprietatem, nec dominium censuum habeant, sed vsum fructum nutu Superiorum reuocabilem. Accedit, quòd id sit in more positum. Nauarrus demum, qui post Concilium Tridentinum scripsit, censuit hoc minime pugnare cum Concilij Tridentini decreto. Dicendum tamen est, hoc iure antiquo nequaquam esse prohibitum, idque proposita argumenta concludunt: at verò iure nouo Concilij Tridentini, id esse interdictum, nimirum sess. 25. cap. 2. *De Regularib.* Vbi sic habetur: *Non liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere etiam ad vsum fructum, vel vsum, vel administrationem, aut commendam.* Hæc ibi. Sed redditus, & census an-

nui inter bona stabilia numerantur, vt colligitur ex Clem. Exim. §. Cuius annui redditus, de verb. signific. Permittit tamen Concilium, vt administratio bonorum Monasterij, siue Conuentus, sit penes officiales eiusdem Monasterij, & cœnobij nutu Superioris amouibiles. At oppones; Si administratio bonorum stabiliu esse potest penes officiales, nutu Superiorum reuocabiles, quare nequit esse penes ipsos Religiosos priuatos? Respondeo, vt ante iam dixi, hoc non esse iure naturali, diuino, aut Canonico antiquo vetitum, sed à Concilio Tridentino, & merito improbatum, & sublatum: quoniam cum huiusmodi bonorum vsum, vel administrationem priuatis Monachis conceditur, solet esse causa malorum, vt docuit experientia; at non ita, cum publico cœnobij administro ea cura committitur. Cæterum non præcipit Concilium, ne nutu, & consensu Superioris Religiosus priuatus habeat vsum, vel administrationem bonorum mobilium, ad vitæ vsum necessarios, aut vitæ, cuiusmodi bona sunt libri, & reliqua suppellex: dummodo, inquit, nihil in ea superfluum insit. Et addi iure potest, modo non habeat ad vanos, aut inuiles, aliofue vsum turpes, & lege, siue canone interdictos. Nec hæc in re mihi Nauarrus sententia probatur, qui duobus in locis scriptum reliquit, videlicet in Commen. 2. de Regularib. nu. 18. & in tract. de reddit. Eccles. q. 1. nu. 84. prædictum Concilij Tridentini decretum de Regularib. solum cauere, ne Superiores bona stabilia alicui Regulari tribuant ad vsum, administrationem, vsum fructum, vel commendam, nimirum, sine causa iusta, & debita: vnde ait, nullum ius nouum in Concilio, hæc in parte constitutum fuisse, sed tatummodo ius antiquum renouatum, vt Regularis nihil proprium habeat, nullum item vsum sine causa iusta, & legitima. Quare verius existimo, quod haecenus dixi, id iure antiquo esse permissum, iure tamen nouo in Concilio vetitum fuisse, & propterea annui census, vel redditus, sicut, & alia bona immobilia, tradi Superiori debent, vt is Religiosis singulis necessaria prouideat. Hoc idè post Concilium Tridentinum, scribens sensit contra Nauarrum Cordubensis, in sum. q. 34.

Tertio queritur, An Abbatis nutu, & concessu possit Religiosus aliqua bona habere, quæ ei conferuntur, vt ab eo administrantur, ea conditione, vt certam pensionem reddat Monasterio, & ex reliquo viuat, & illud impèdat in pios, aut in bonos vsum, quos ipse maluerit. Tale peculium habere solent Monachi senes, vel infirmi de Religione bene meriti, quibus habitatioes aliquæ salubrioris commodioresque concedi solent; ita tamen, vt ad Abbatis nutum adimi, & auferri queant. Respondeo ex paulò ante dictis, id non licere iure nouo Concilij Tridentini, si bona sint stabilia; quamuis iure antiquo non fuerit interdictum.

Quarto queritur, An aliqua femina possit Religionem profiteri ea conditione, vt domi suæ maneat, & certam suorum bonorum portionem habeat? Respondeo, Si ea conditio sit, vt tanquam proprium aliquid habeat, vel quod nutu Abbatis nequeat repeti, & adimi, cum votiua professione pugnat, & coram eius substantiam, & naturam vitiat: Si autem ea conditio intelligatur, vt tum domum suam ad habitationem, tum suorum bonorum partem ad necessaria vitæ subsidia, & alimenta habeat ex Abbatis voluntate pendente, nihil

professio-

professioni repugnat, nec iuri antiquo, vt colligitur, ex cap. de viduis. 27. qu. 2. & cap. insinuante. qui cleri. vel vouen. Abb. in cap. cum ad monasterium, de status Monachorum. Nauarr. Commen. 2. de regularibus, nu. 14. Syluest. verbo Abb. q. 7. dicto. 7. ex Innoc. in cap. insinuante citato, & ex Ioan. Andrea in cap. non est obligatorum de regul. inris in sexto. At iure nouo Concilij Tridentini, id nō licet, quo precipitur, ne Religioso priuato dentur etiam ad vsum, & administrationem stabilia bona; eiusmodi sunt domus, fundi, agri, & alia possessiones huiusmodi. Ex quo intelligitur quomodo cum vortua Professione, quam faciunt foeminae Sanctimonialia, aut cum iure antiquo Canonico, aut nouo Concilij Tridentini, nō pugnet, quod in consuetudinem venit: qua huiusmodi foeminae prater dotem Monasterij datam, aliquam bonorū portiunculam à parentibus, vel alijs propinquis acceptam superiorum consensu referuant, & recinent ad suos vsus necessarios, quam in singulis annos possint infumere: talis enim bonorum portio tradi solet cuidam moniali, quæ tanquam administra, & depositaria solet Monialium similes portiones habere, vt cuique pro earum indigentia distribuatur.

Quintò quaeritur, An Superiorum nutu, & permisso Religiosi possint aliquid habere, quod impendant in vsus suorum propinquorum, vel amicorum? Respondeo, Consuetudinem prateritis temporibus fuisse, quæ Superior Religioso facultatem concedebat, vt alijs donaret ea bona, quæ ipse Superior aliquo iure donare posset, ius autem, & potestas Superiori erat secundum consuetudinem receptam aliquid donandi, quod esset in rem, & vtilitatem cœnobij, vel in pauperum, & indigentium vsus, vel ad efficiendos munusculis aliquos ex ijs, qui de Cœnobio, vel Religione bene meriti essent, vel ad conciliandam aliquorum beneuolentiam. Quare non condemnabatur id, quod aliquando fieri solebat, quando Superiori concessu Religioso, qui in aliqua Academia, vel Gymnasio publico docebat, ex annuis redditibus, qui ipsi Cœnobio tanquam debita stipendia solvebantur, aliquantulā sibi portionem retinebat, quam vel confanguineis indigentibus tribuebat, vel arbitrari suo in alios vsus bonos, aut vtilis, aut necessarios infumebat, dummodo eam portionem nō haberet tanquam certam reddituum annuorum partem sibi debitam, sed eam quotannis acciperet à Superiori, vel à totius Conuentus Procuratore, cui annui redditus Cœnobij administrandi committi solent. Similiter etiam Sanctimonialibus permittebatur, vt confanguineis, vel alijs de se bene meritis, aliqua bona impertirent, quæ industria, arte, vel labore manuum suarum acquirerent, aut parentum, aut amicorum, aut aliorum donatione haberent: & Religiosus item, quando longè à Monasterio aberat, vel studij literarij gratia, vel alia qualibet de causa, legitimo Superiorum permisso, & consuetudine recepta elemosynam dare solebat ex ijs, quæ à Monasterio accipiebant, ad se in studijs literarijs, vel negocijs gerendis commodè sustentandum, dummodo id daret solūm, quod esset more, & vsu receptum, nec esset hoc illi specialiter interdictum: & modo id tantum donaret, quod cetera habebat sibi parcius viuendo ex acceptis alimentis: tunc enim e-

lemosynā dare videbatur tacito Superioris consensu. Veruntamen siue iure, siue fecus, hæc Superioribus temporibus aliqui Religiosi facere consueuerint, merito eos, & alia similia, quia Religiosam paupertatem magna ex parte eneruare, & la befactarē videantur, fieri omnino vetuit Sanctissimus D.N. Clemens VIII. in Constitutione edita anno salutis humane 1594. quæ incipit. Religiose Congregationes. Vbi præcipit, ne Religiosi, qui nunquam sim illi, siue viri, siue foeminae, cuiuslibet Congregationis, Societatis, & Instituti (non tamen Militiæ) directè, vel indirectè, palam, vel occultè, tam cōmuni, quam particulari, & proprio nomine, etiam sub quouis statuti, vel consuetudinis, seu vetus corruptelæ, aut alio pre-textu, vel quacumque causa, nisi in Generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione re mature discussa, vnanimi cōsensu omnium, Superiorumque permisso, causa approbata fuerit, aliquā largitionem, & missionē munerum facere valeant. Et subiungit statim, Id autē ita absolute, & generaliter vetitū intelligatur, vt neq; omnino fas sit, quicquā donare, ita ex fructibus, redditibus, & proventus, collectis, vel contributionibus, aut oblationibus, siue elemosynis, aut subsidijs certis, vel incertis, ordinarijs, seu extraordinarijs, mensae seu massæ cōmuni, vel cuiusvis Fabricæ, & Sacrificij, quorum bona cōmuni, vt præfertur, administrantur, seu rationibus reddendis sunt obnoxia, quàm ex pecunijs, etiam quæ à singulis quouis modo acquisitæ, in cōmune conferendæ omnino sunt. Nec si per viā voluntaria contributionis in cōmune congerantur. Nec si forsitan priuati, & nominati cuiuslibet Religiosi à suis Superioribus, vel à proprijs affinitibus propinquis familiaribus, amicis, aut beneuolis, vel à pjs Christi fidelibus, etiā elemosynæ, aut charitatis, ex illius proprie persone intuitu attribuantur, seu quomodolibet per quemlibet Religiosum suo Monasterio, Domui, aut Loco acquisitæ, atq; vt ad libitū de eis disponat per Superiores concessæ fuerint: præterquā leuiora ex ceteris, aut poculentis, seu ad alienationem, vel Religionem pertinentia munuscula cōmunitantiam, nunquam verò particulari nomine (vbi Superiori de consensu Conuentus videbitur) tradenda. Sed & eiusmodi missiones munerum ijs Religiosis viriislibet sexus non solūm per se, verum etiam per alios, tam directè, quàm indirectè prohibitas declaramus. Nec aliquis excusare se possit etiāsi munerum miseris cuius Personæ Laicæ, vel Ecclesiasticæ cuiusquamque status, gradus, dignitatis, ordinis, vel conditionis, & quouis nō solūm mūdāna, & Ducali, Regiæ, Imperiali: verū etiam Ecclesiasticæ, & Pontificali, aut alia maiori, etiā S. R. E. Cardinalatus dignitate fulgenti, etiā proprio Loci Ordinario, etiā ex causa, & occasione Benedictionis, vel suspensionis habitus Regularis, Tonsuræ, aut Professionis Monialium, sibi subditarū, quā nō subditarū, aut ipsi etiā proprio Ordinis Protectori, Viceprotectori, Generali, vel Provinciali, aut cuiilibet alteri Superiori: aut etiā cuiilibet simplici, & particulari Religioso: ita vt inter ipsos quoque Religiosos (ne praua ambitione impulsī pro cōsequendis in sua Religione gradibus, dignitatibus, alter alteri gratia, aut beneuolentiā aucupeur) quicquid largitio aut donatio munerū (nisi verū minimum de licentia expressa, & in Scriptis Superiorū) sit penitus interditta.

Insuper prohibemus, ne vnquam eisdem Regularibus liceat nullas pecunias quoquo modo erogare, in aliquis etiam Benefactoris, aut Protectoris, vel ordinarij honore, etiam occasione transitus, vel primi ingressus, aut ad beneficiorū acceptorum memoriā, gratia, animi testificatione, seu pro prædictis personis, quouis auctoritate, vel dignitate iungentibus honorifice, iuncte, & opipare excipiendis, seu pro quibusvis conuuijs eisdem, aut cuius alteri quacumque occasione, vel causa exhibēdis, vel pro commensationibus, aut compositionibus quibusvis personis tam eiusdem ordinis, Congregationis,

Monasterij,

Monasterij, Domus, aut Loci, quam extraneis largiendis, aut pro exhibendis spectaculis, etiam piji intra Ecclesias, Monasteria, & Domoſ ſacras, ſeu pias, vel extra eas, in quibus ſuis publicis, aut privatis, ſacris, aut profanis locis, etiam ubi Sanctorum & Sanctarum vita, aut res pie geſſe, etiam in memoriam Paſſionis Dominice popularis ſpectandæ præponuntur: aut alias in prædictis, ſive in quibus ſuis rebus ſuperuacaneis ad pompam, & oſtentionem, aut ad oblectationem, vel paucorum lucrum, & privata commodum quomodolibet pertinentibus. Niſi re ipſa pro diuino cultu, & veris Chriſti pauperum indigentis, ſeruato in hoc charitatis ordine, & habita neceſſitatis ratione, de conſilio, & conſenſu Superiorum ſubleuandis, aut aliis in rebus licitis, & per Capitulum Generale, aut Prouinciale nõ prohibitis, vel Taxam, ſibi forſan præſcriptam non excedentibus ſumptus huiusmodi ſiant.

Declarantes tamen per hæc, laudabilem, & Apoſtolicam doctrinam, ſacrisque Canonibus commendatam hoſpitalitatem præſertim erga pauperes, & peregrinos nequaquam immiui, aut prohiberi. Quinimo ſi qui reditus ad id, vel ex fundatione, vel ex inſtitutis ſtatutis, aut conſuetudinibus aliquorum Monasteriorum, ordinum, aut Regularium huiusmodi locorum, aut ex teſtatorum, vel donantium voluntatibus, ſive aliis applicati, aut donati ſunt, eos omnino (vt decet) integre in vſus pios hoſpitalitatis huiusmodi erogandos eſſe, & præſertim in Monasterijs, ſeu locis deſeruis, & ab Laicorum edibus longius remotis, ubi tamen pauperum, & verè egenorum ratio in primis habeatur.

Si quos verò ditiores occasione tranſitus, ſive aliis ex deuotionis, aut neceſſitatis cauſa eo diuertere contigerit, eos ſane deceret Reſectorio communi cum Religioſis, menſaque, & ſerculis communibus nequaquam à cæteris diſtinctis contentos eſſe. Verùm omnino ipſi regulares in hoſpitibus huiusmodi potentiorebus excipiendis, ita ſe gerant, vt in eis frugalitas, & paupertas religioſa prorsus eluceat.

Pari etiam ratione diſtictè inuicemus, ne quiſpiam ex prædictis Laicis aliis, quam vt ſuperius dictum eſt, vel clericis ſecularibus, vel regularibus, quocunque honore, præeminentia, nobilitate, aut excellentia, etiam S. R. E. Cardinalatus dignitate præditis, etiam Proteſtor, Viceproteſtor, loci ordinarius, Prælatiſ Generalis, Prouincialis, aut Monasterij, Domus, vel loci cuiuslibet Superior, eorumque aſſines, propinqui familiares, aut miniſtri viriſlibet ſexus, quicquam contra hanc ſuperius expreſſam prohibitionem recipiat. Quod ſi, vel ab aliquo particulari Religioſo, vel à Superiore quopiam, Generali, Prouinciali, aut alio quocunque officio ſurgente, aut à Conuentu, Capitulo, vel Congregatione, ſive ab vniuerſo ordine, & Religione quippiam receperint, id, quod acceperint, ſuum non faciunt, verùm ipſo factis, abſque aliqua monitione, Iudicis decreto, ſementia, aut declaratione ad illius reſtitutionem in vtroque foro teneantur: adeo, vt reſtitutione ipſa realiter nõ facta, neque etiã in foro conſcientiæ abſolui poſſint.

Hanc autem reſtitutionem fieri volumus non priuatim ei Religioſo, qui donauit, ſed ei Monasterio, Domui, vel alteri loco, de cuius bonis facta eſt largitio: vel ſi non de eius bonis donatus eſt, in quo idem Religioſus donans profeſſionem emiſit: vel ſi nomine totius Capituli, Conuentus, aut Congregationis, vel vniuerſi ordinis, ſeu Religionis donatio facta extiterit, pariter communi menſe, aut maſſe, cuius nomine donatum fuerit, accepta munera reſtituantur: ita vt nec qui donauit, nec Conuentus, Capitulum, Congregatio, Ordo, aut Religio cui reſtitutio faciẽda eſt, illam remittere, & uerum cõdonare, aut recipere ab obligatione reſtituendi eximere, vel vt in pauperes eroget, concedere quoquomodo poſſit.

Quod ſi quis ex ſupradictis Regularibus viriſlibet ſexus, cuiuslibet gradus, ordinis, dignitatis, ac vbiſlibet locorum exiſtentibus coniunctim, cum cæteris, ſeu diuiſim, noſtrarum

huiusmodi prohibitionum, ſtatutorum, ordinationum, inſtitutionum, decretorum, mandatorum, tranſgreſſor fuerit ſtatim, vt omnibus, & ſingulis per eum obiectis dignitatibus, gradibus, muneribus, & officijs eo ipſo priuatus, atque ad illa, & alia ſimilia, vel diſſimilia in futurum obtinenda, inobabilis perpetuo, & in capax, ac perpetua infamia, & ignominia notatus exiſtat: & prætereã priuationem vocis actiue, & paſſiue abſque vſo Superioris decreto, aut miniſterio, ipſo factis, incurrat: necnon vltra huiusmodi penas, etiam tanquã contra ſurti, & Simonie criminum reum, tam per viam denunciationis, accusationis, aut querelæ, quam etiã ex officio procedi, & inquire, condignisq; ſupplicijs aſſici debeat. Penes alios à Iure ſtatutis, ac per alias Conſtitutiones Apoſtolicas, aut propria cuiuslibet ordinis, Congregationis, Monasterij, Domus, aut loci ſtatuta, vel Conſuetudines contra perſonas aliquid præmiſſorum commiſſes, forſan decretis, & inſtitutis, nihilominus in ſuo robore permanſuras. Hæcenus Pontificia Conſtitutio. Ex qua manifeſtè perſpicitur, multa eſſe iure optimo abrogata, & penitus ſublata, quæ conſuetudo contra, aut præter Religioſorum paupertatem inuenerat.

Sextò quæritur, Quid ſit dicendum, cum datur alicui Religioſo in quotidianas impẽſas annuas, vel menſtruas, aut pro itinere faciẽdo, aut aliquo alio negotio peragendo certa pecunię quantitas, ea conditione, vt nihil amplius à Monasterio exigat, nec rationem reddat, ſed eam ſuo damno, vel cõmodo impẽdat. Quæritur, inquam, an ſi hic Religioſus parcius viuat, reliquũ, quod ſibi ſubtrahit, tuta, & ſaluã cõſcientiam in eos vſus diſtribuat, quos ipſe maluerit: Reſpondeo, id etiam præteritis temporibus fieri ſolium fuiſſe, non quod eius portioſis Religioſus factus eſſe Dominus crederetur, ſed quod tacitus quidã Monasterij conſenſus intercedere videretur, vt eam portioẽ ex ſuo victu detractam, prout velle, inſumeret in pios, & bonos vſus, alioqui nihil ei arbitratu ſuo liceret impendere. Hinc etiam ſit vt tanquã iure permiſſum, condemnatum non fuerit olim id, quod erat in more poſitũ, ſcilicet Religioſo cui piã tradebatur poſſeſſio, aut alia quælibet domus, vel villa vnã cum ſuis omnibus fructibus, & commodis adminiſtranda, ea lege, & conditione, vt certam penſionem Monasterio ſolueret, rem ſibi conceditam meliorem vtilioremq; redderet, & reliquũ deinde ſumeret ad ſuos vſus: id tunc tẽporis tuta conſcientia fieri, vel iure cõmuni, vel conſuetudine recepta, putabatur. Sed merito hæc, & alia ſimilia fieri Synodus Tridentina prohibuit. Et Sanctiſſimus D. N. Clemẽs VIII. prædictã Conſtitutione interdixit, niſi ſiant iuxta formulã in ea præſcriptã.

Septimò quæritur, An tuta conſcientia fiat id, quod alicubi more ſeruatur, nimirum: Monasterium præbet ſolummodo victum Monachibus, ea lege, & cõditione, vt pro victu ſibi ſumant, quæ proprio labore, & induſtria ſibi comparant, aut aliorum donationibus nancifcuntur? Reſpondeo, id iure permiſſum eſſe, ſiquidem nihil proprium habent, nec bona aliqua ſtabilia annuoſuẽ redditus accipiunt, ſed induſtriæ, vel laboris ſui fructus, conceſſu Superioris, cuius nutu ea facultas poteſt reuocari. Hæc ſuit Ioannis Andreæ, & Abbatis ſententia in cap. cum ad monasterium de Statu Monachorum. Nec item reprehendenda videtur ea conſuetudo per ſe, qua Superiorum conſenſu expreſſo, vel tacito, Religioſi habent, aliquid ſuis vſibus

visibus destinatum calceos nimirum, vestes, precationum codicem, libellos aliquos necessarios, vel utiles, depictas, vel insculptas sanctorum imagines, papyraceos codices, quibus aliquid excipiunt, aut quædam etiam, quæ ad esum, & potum pertinent, dummodo hæc, & similia pro Superioris nutu, & arbitrio reuocari & adimi queant, nec in eis aliquid superflui, aut vani reperitur, vt Concilium monet: nec aliqua Pontificia constitutione noua veteretur.

Octauo queritur, An Abbas Monacho Beneficium regulare, aut Ecclesie administrationem perpetuam, hoc est, ad vitam eius conferre queat? **R**espondeo, in c. *Cum ad Monasterium*, §. *Tales*, *De statu Monachor.* manifestè deecerni, Ne alicui committatur aliqua obedientia perpetuè possidenda, tanquam sibi loceatur ad vitam, sed cum oportuerit, sine contradictione qualibet reuocetur. Et c. *Porrethum*, & c. *Ad nostram*, de *Regularib.* statuitur, Regularia beneficia, in quibus Religiosi instituntur, posse ad nutum Superioris reuocari, nisi auctoritate Romani Pontificis fuerint confirmata, & subiungitur, huiusmodi confirmationes non solere Romanum Pontificem concedere, nisi expressim & scienter id fecerint. Item, in *Clem. quia Regulares*, de *supplen. neglig. Prælatorum*, dicitur: *Licet Priores, seu administratores huiusmodi liberè possint ad Claustrum, cum oportuerit, reuocari.* Quo fit, vt si Abbas alicui Monacho Ecclesiam administrandam cõcesserit vnà cū iure, actione, rebusq; omnib. ad eam pertinentibus, iure possit eam reuocare, cum voluerit. Et eadem ratione ius habet eam reuocandi successor. **R**OGABIS, an idem iuris sit pene Abbas, eiusue successorem, si concesserit ea lege & pacto, vt ad vitam habeat, eamque reddat meliorem? **R**espondeo, idem planè iuris esse, quandoquidem conditio adiecta, vt ad vitam habeat, debet iuri communi congruere, alioqui erit irrita, & inanis: & propterea talem oportet esse, vt ad vitam nimirum habeat, sed ita, vt eam Superior possit, cum voluerit, reuocare.

Nono queritur, An Romani Pontificis beneficium Monachus Religionem professus extra Monasterium tuta conscientia viuat ex certa pensio ne sibi assignata, vnde fructus percipiat suæ vitæ necessarios? quod est querere, An Romani Pontificis concessu Monachus tuto peculium habeat? **R**espo. Cum pensio Ecclesiastica, sit ius percipiendi fructus ex Ecclesiastico alterius beneficio; efficitur, vt Religiosus absque Romani Pontificis auctoritate pensionem habere non possit. **R**ursus, cum votum iure naturali, & diuino sit perfoluendum, sit etiam, vt sine iusta & legitima causa nequeat auctoritate Pontificia relaxari. **E**x quibus colligimus, iustis de causis Religioso extra Monasterium viuenti Romanum Pontificem posse pensionem conferre, eo quod, vt supra dixi, in solemnè paupertatis votum iure cadit aliquando Pontificia relaxatio. Iustæ autem causæ censentur hæc, in primis, si Religiosus vir sit, cuius consilio, prudentia, doctrina, opera & industria Romanus Pontifex vti velit; aut de Republica Christiana sit bene meritus, si etiam sit iam senio confectus, aut incommoda vtens corporis valetudine. **R**OGABIS, an liceat tali Religioso pensionem possidere, quæ plures fructus reddat, quam qui

ad eius quotidianum victum, & cultum sint necessarii? **R**espondeo, perspicendam esse datam à Romano Pontifice facultatem: aut enim Romanus Pontifex pensionem tribuit, vt ex eius fructibus commodè sustentetur, & viuat, & quod superfluerit, in pios vsus impendat: aut eam absolute concedit & exprimit se eam conferre ad modum ipsius victum. Si primum, debet tantum sibi sumere fructus necessarios, reliquos autem in pios vsus impendere, quoniam nihil potest contra Pontificis auctoritatem sibi capere. Si secundum, tunc facultatem habet retinendi fructus relictuos, nam cum ei Pontificia auctoritate certà pensio sit assignata, sequitur, vt fructus eius omnes sibi attribui destinati que sint. **O**bjicies, pensionem plures fructus reddere, quam vitæ sustentandæ sufficiant, eos ergo, qui superflui, tuto retinere non potest. **R**espondeo eos retinere Pontificis auctoritate. **V**RGEBIS, id fieri nequire, quoniam licet idonea sub sit causa, vt is Religiosus voto ex parte solutus, pensionem ad vitam necessariam obtineat, non tamen maiorem, quam que suppetat ad commodè & bene viuendum: neque enim iusta causa videtur subesse, vt in eo voti vinculum omni ex parte soluatur. **R**espondeo nihilominus, cum pensio maior est, quam par sit, tota Religioso conceditur, vt inde sibi ad viuendum consulat, & reliquum in pios, aut bonos vsus infumat. Nam etsi in data Pontificia facultate id minimè exprimitur, videtur tamen subintelligendum, cum pensio non detur, nisi ad victum honestum, & commodum: ergo hoc ipso, quo maior est, conferri Monacho, vel Religioso tacite videtur ea lege, & conditione, vt reliquum in bonos vsus impendat, quos tamen ipse maluerit.

Decimo queritur, An Religiosus Romani Pontificis concessu testamentum condere queat? Hæc questionem tractat Nauarr. in *Comment. 2. de Regularib. num. 57.* Quidam negant ea ratione, quod Romanus Pontifex nequeat Religiosum à voto paupertatis absoluerre. Alij vero (in quibus sunt Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Abbas, & alij) affirmant in c. *Cum ad Monasterium*, de *statu Monachorum*, id posse Pontificem, iusta tamen, & graui ex causa, vt testatur Nauarrus cum Franco in *Rubrica, de Testamentis.* Alij demum id absolute & simpliciter posse Pontificem posse asseuerant, cum ad id (inquiunt) nulla relaxatione sit opus. Potest enim Religiosus, dum viuat, bona alicui donare Romani Pontificis consensu, ergo etiam moriens idem poterit, eadem auctoritate suffultus; & sicut in primo votu paupertatis relaxatio non est, ita nec in secundo. Verum enim uero isti vehementer falluntur. Non enim idem est aliquid donare nomine alterius, quod iure, facultate, & potestate donare, quamuis ab alio imperata: qui enim nomine, vel consensu alterius donat, nihil iuris habet in eo, quod donat: & proinde Religiosus, hoc modo, donare aliquid potest, eius nimirum nomine, vel consensu, qui est rei donatæ dominus. At verò testari, seu legare, est iure bona in alterum transferre. Religiosus autem iuris acquirendi capax non est, & ideo testamentum facere nequit, nisi legitima auctoritate paupertatis votu vinculo solutus. Fatemur itaque

Pontificia potestate solemnne paupertatis votum relaxari posse iustis de causis, & proinde Religiosum Pontificia indulgentia, & privilegio posse testari. Quo fit, ut Abbatis auctoritate Monachus testamentum facere nequeat. Obijcies, idem Monachus in vita, annuente Abbate, potest aliquid modicum donare, ergo & in morte. Finge enim tibi, Monachum sui Abbatis concessu, ex libris aliaue suppellectili facultatem habere, aliquid, quod paruum & exiguum sit, donandi, dum vivit; quid ni etiam in morte illam habebit? Respondemus, nequaquam inficiari nos, id modicum in morte Religiosum posse donare Abbatis consensu, quod potuit in vita eodem annuente: non tamen fateatur Abbatis concessu eum posse testari, quonia testamentum est ius & facultas, qua testator declarat, quod post obitum de suis bonis fieri velit, quod ius nequit Abbas conferre, bene tamen Romanus Pontifex. **ROGABIS**, quibusnam Religiosis eam tuta conscientia facultatem concedat Romanus Pontifex? Respondet Nauarrus loco citato, quatuor quinque esse Religiosorum genera. Aut enim communiter in cenobijs viuunt: Aut extra Monasterium, beneficium regulare possidentes, certae alicui Ecclesiae praesunt: aut Superiorum permisso extra Coenobia viuunt, debitis sibi alimentis suppeditatis: Aut Romani Pontificis auctoritate extra Monasterium degentes viuunt & sustentantur, ex his, quae sua ipsi industria, labore, & opera, aut ex elemosynis acceptis aut ex pensione ritae & legitime impetrata comparant. Aut denique sunt Militarium Ordinum Religiosi, qui vulgo commendatarij dicuntur. Primi generis Religiosis nullam solet Pontifex facultatem testandi concedere, quia nulla iusta causa subesse videtur eius concedendae, quamuis Religioso (teste eodem Nauarro) si insignis alioqui pietatis & doctrinae vir esset, & optime de Republicana meritis, iure ea facultas concederetur ad testandū de ijs bonis, quae sua ipse industria, labore, & opera comparasset. Ceteris, inquit idem auctor, Religiosorum generibus Romanus Pontifex potestatem facere consuevit. Quicquid sit de Pontificia potestate, certi iuris est, sine iusta, & graui causa facultatem concessam non valere: eo quod sine debita & iusta causa voti relaxatio sit irrita & inanis, ut propterea optimo iure Pontifices soleant etiam huiusmodi facultates antecessorum beneficio obtentas, reuocare. **ROGABIS**, Quando Pontifex tribuit Religioso facultatem liberè testandi de ijs bonis, quae possidet, quo pacto ea facultas data, accipi & intelligi debeat? Respondent quidam esse intelligendam, ita ut alioqui cum iure communi conueniat, atque consentiat. Neque enim Pontifex generatim aliquid concedens, iuri communi derogare cõsetur; & idcirco huiusmodi facultas trahi non debet ad ea, quae iuri communi aduersantur. Et proinde non poterit Religiosus testari ad suos parentes, fratres, consanguineos, aliosque propinquos ditados, nec ad dandum ijs, qui alioqui bonis abundant, nec ad vanos alios vsus, ac superfluos, sed ad pios vel bonos duntaxat, qui quidem ipsi magis placuerint. Et id significatur his verbis, *liberè testatur*. Alij facultatem interpretantur, latius videlicet, ut Religiosus testari possit, in vsus quos

voluerit, vtilis quidem & bonos, quamuis non pios.

Cap. X.

Quinam acquirat id, quod Monachus Religionem professus acquirat.

Primò quaeritur, An Religiosus, quod ad contractus attinet, vel quasi contractus, in acquirendo æquiparetur seruo? Respondet in cap. cum olim. 2. de privileg. Innocentius, cuius sententia omnium consensu recipitur, æquiparari, cum seruo, tum filiofamilias; hoc est, iura omnia, quae de seruo, & filiofamilias loquuntur in iure aliquo acquirendo, habent quoque locum in hominibus religionem professis, dummodo in illis etiam sit eadem ratio, eisdemque eadem iura possint commodari, ut ait Baldus in l. seruis, c. communia, de iur. cessionibus. Decius in l. cum fundus, §. seruum, ff. de reb. credi. Ex quo creditur, ut quemadmodum seruus, aut filiusfamilias non sibi, sed Domino, aut patri acquirat, ita etiam Religiosus non sibi, sed Monasterio acquirat. Et sicut is, qui liberum hominem mala fide tanquam seruum possidet, nihil sibi ex eo acquirat: sic etiam Monasterium sciens Monachum non esse verè professum, nihil ex eo potest sibi comparare. Bartholus, quem citat, & sequitur Nauarrus, comment. 2. de Regularib. num. 3. Nam liber homo male fidei possessori non acquirat: & Monachus in vno Monasterio professus, & bona fide possessus ab altero, acquirat Monasterio bona fidei possessori, quicquid industria, arte, vel opera sua quaerit: cetera, quae aliunde habet, acquirat Monasterio, cuius est Monachus. Bartholus, quae refert Nauarrus loco citato.

QVAERES, an si quem dolose Abbas ad professionem admiserit, ut eius bona ad Monasterium deuenirent, ea Monasterio acquirantur? Respondet cum Abbate, quem citat, & sequitur Nauarrus in comment. 2. de Regularib. num. 31. non acquiri, sed ea bona ad heredes ab intestato pertinere, tamen si Monasterium Abbatis dolose minimè consenserit: in hoc enim Abbas Monasterio obesse quidem, non tamen praedesse potest. Professio tamen rata est & firma, dummodo talis dolus non sit, ut liberam Monacho voluntatem adimat. Ita Nauarr. *ibidem* ex c. consuetud. 20. q. 3. & ex Glossa in eodem cap.

Secundò quaeritur, An Religiosus absque Superioris consensu in re sibi legata suum assensum praestare queat? Respondet, minimè, quia eius voluntas est Superioris voluntati subiecta. Si tamen rem sibi donatam acceptam habeat, rata est, & firma donatio, & res Monasterio acquiratur.

Tertiò quaeritur, An si aliquid sit Monacho relictum, ea conditione, ut nihil Monasterio acquiratur, donatio vim & locum habeat? Hanc quaestionem tractauit Abbas in c. Monachi, de statu Monachor. Bartoli sententiam secutus in Aulben. Excipitur. c. de bonis, quae liberis. Eam etiam quaestionem tractat Syluester Religio. 8. q. 5. Bartoli autem sententia est: eiusmodi conditionem, nisi eam rectè interpretemur, aliquid impossibile continere, nimirum, ut aliquid sit Monachi, quod Monasterio minimè acquiratur: & pinda talis conditio videtur

dona